

SVENSKA ENERGIASKOR AB

091126
nov 09

Miljödepartementet
Enheten för miljö kvalitet
Petronella Troselius
7e/eAv7 06-405 26 77

103 33 Stockholm

Remissyttrande över Miljömålen i nya perspektiv – betänkande av Utredningen om miljömålssystemet (SUO 2009:83).

Sammanfattning av våra viktigaste synpunkter

Utredningen har utfört ett gediget arbete och på ett tydligt sätt beskrivit historiken och miljömålssystemets komplicerade uppbyggnad. Sv EA anser att de förslag som lämnas är viktiga steg mot en förenkling och effektivisering av miljömålssystemet enligt det uppdrag som regeringen lämnat men konstaterar samtidigt att förslagen som lämnats trots det innebär ytterst marginella förändringar i sak.

Giftfri Miljö målet bör på sin högsta nivå bara innehålla den av utredningen föreslagna meningen:

”Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden.”

Meningen ”Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrunds nivåerna” bör utgå bl.a. p.g.a. att användning av avfall som resurser i enlighet med miljöbalken och EU:s avfallshierarki motverkas av den meningen. Även där avfallen ger ringa risk för hälsa och miljö.

För att få balans mellan miljömålen Giftfri Miljö, Klimatmålet och God Bebyggd Miljö bör det senare förstärkas med en förklarande text:

”Utnyttjande av ”restmaterial” och avfall måste stimuleras. Resursaspekterna bör därför överväga om föroreningsrisken bedöms vara ”ringa”.”

Miljömålen bör administreras av en fristående organisation.

Synpunkter

Bakgrund

En viktig del i strategin för att nå Sveriges klimatmål är ökad användning av förnybar energi, såsom bioenergi och stora delar av avfallet är. Sådan energitillförsel genererar alltid stora mängder askor, s.k. energiaskor. För att denna produktion av förnybar energi skall vara så miljövänlig som möjligt så skall askorna användas som resurser där det är lämpligt med hänsyn till hälsa och miljö.

Svenska EnergiAskor AB (Sv EA) ägs av AB Fortum Värme samägt med Stockholms stad, Eskilstuna Energi & Miljö AB, Mälarenergi AB, E.ON Värme Sverige AB, Sundsvall Energi

091126

AB, Söderenergi AB, Tekniska Verken i Linköping AB, Vattenfall AB Heat Nordic, AB Borlänge Energi, Gävle Kraftvärme AB, Öresundskraft Kraft & Värme AB samt Göteborg Energi AB. Bolagets har sina ägares uppdrag att främja och stärka miljöriktig användning och avsättning av energiaskor.

Askorna, ca 1,5 milj ton TS per år, håller halter av många ämnen som är högre än bakgrundshalter. De beror dels på att träd inte suger upp ämnen i förhållanden som de finns i marken och dels på att vi förbränner olika typer av avfall. Genom snart 8 år av forskning inom Värmeforsks program "Miljöriktig användning av askor" vet vi mycket om askorna miljöegenskaper. Programmet stöds främst av Energimyndigheten men även av producenter av askor, Åforsk, Vägverket, Naturvårdsverket och Statens Geotekniska Institut.

Balansen mellan Giftfri Miljö, God Bebyggd Miljö och Klimatmålet

Det finns många applikationer där askorna har goda egenskaper och ersätter naturliga råvaror. En deponering av askorna skulle ge större negativ miljöpåverkan än en bra användning. Tex för att bygga tjältåliga vägar där trä/torvflygaskor ersätter naturmaterial ca 4ggr sin vikt och ändock ger bättre vägar. Våra undersökningar i fält ger att det är oftast ingen och som högst mycket ringa påverkan på miljön även om askorna har klart högre halter av bla utfasningsämnena Cd och Pb än bakgrundshalterna. Men Giftfri miljömålets mål "Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrundsnivåerna" försvårar bra användningar av askor trots att miljöriskerna är mycket låga.

Vi delar utredningens uppfattning att Giftfri Miljömålet blivit mycket bättre med den föreslagna nya första meningen:

"Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden."

Den meningen är det lätt att få konsensus kring. Och vi har nått en bra bit på väg. Tex så har halterna av metalljoner i våra vattendrag återgått till mycket nära de naturliga halterna.

Men Giftfri Miljö målet bör på högsta nivån bara innehålla denna mening.

Meningar 2 och 3 i det föreslagna Giftfri Miljömålet är visioner. Som mål är de kompromisslösa.

Mening 2: "Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystem är försumbar" är inte bra som mål.

Noll och därmed nära noll ett omöjligt mål som kanske inte alltid är önskvärt att uppnå. Meningen kan vara ett hot mot ofarliga konstruktionsmaterial som gör samhället stor nytta, t.ex. geotextiler. En koppling till hälsa och miljö är mer relevant. Vi föreslår att det ändras till:

"Halterna av naturfrämmande ämnen är så låga att deras påverkan på människors hälsa och ekosystem är försumbar."

Men Sv EA anser att den meningen ingår i den övergripande meningen 1 och att mening 2 inte behöver finnas med i miljömålets högsta nivå.

Mening 3 "Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrundsnivåerna" är ett dåligt mål om det är avsikten att det skall uppfyllas överallt vilket synes vara ett av Naturvårdsverkets övergripande mål för vissa ämnen. Att nå det målet, utöver ett mål för ringa risk för hälsa och miljö, kräver ofta stora resurser utan att miljön förbättras. Som mål motverkar det en rad samhällsintressen. Samhället bygger ju trots allt på att vi koncentrerar ämnen och tar vara på deras positiva egenskaper. Mening 3 fungerar inte i tätortsmiljö med konstruktioner och beläggningar för t.ex. infrastruktur av olika slag som är förutsättningar för ett fungerande samhälle.

Dessutom skulle mening 3 kunna användas för att motverka gödsling bl.a. för att öka uttag av bioenergi från skog och åker.

Skogsstyrelsen kräver att askor återförs till skogen vid uttag av bioenergi (grot) för att skogsbruket skall förbli hållbart. Återföring av askor till skogen kompenserar näringsuttaget vid uttag av biobränslen och motverkar en ökande försurning. Rena träaskor håller naturligt ca 100 gr högre värden av kadmium än bakgrundsnivåerna. Uttag av bioenergi ur skogen skulle därför kunna drabbas av Giftfri Miljö Målets mening 3 om nuvarande kretsloppstänkande naggas i kanten. Frågan om återföring av askor till skog berör ca 10% av askorna.

Dvs det finns en risk för att Giftfri Miljömålet kan komma i konflikt med Klimatmålet angående uttag av bioenergi ur skog. Även annat utnyttjande av askor som resurser är gynnsamt för Klimatmålet.

Av resterande 90% bör minst 80% långsiktigt kunna användas på ett miljövänlig sätt som resurser.

För att detta skall vara möjligt måste det finnas en text om att det skall finnas en balans mellan miljömålen tex mellan "Klimat mål, Giftfri Miljö och resursanvändning. Ett sätt att göra det är att förstärka Miljömålen God Bebyggd Miljö/Giftfri Miljö med förklarande text som NV lanserade 2003:

- Miljömålet "God bebyggd miljö" kan inte nås utan att vi även uppnår miljömålet "Giftfri miljö"
- Säkerställandet av en giftfri miljö måste ligga steget före, dvs miljöhänsyn väger tyngre än resurshänsyn då föroreningsrisken bedöms vara "ej ringa"
- Utnyttjande av "restmaterial" och avfall måste stimuleras. Resursaspekterna bör därför överväga om föroreningsrisken bedöms vara "ringa"

Vi bedömer att ovanstående ger en bra prioritering av Giftfri Miljömålet när det finns en risk för hälsa och miljö. Och för resursanvändning när risken är ringa.

Alternativet deponering är långsiktigt ingen bra lösning. Dagens deponikonstruktioner är inte säkra för mer än i något 100 år. Kanske inte ens det. Och ingen kommun vill etablera nya deponier om det går att undvikas. Om man förstärker God Bebyggd Miljö med meningarna: "Utnyttjande av "restmaterial" och avfall måste stimuleras.

Resursaspekterna bör därför överväga om föroreningsrisken bedöms vara ringa.”
minskar risken för att bra avfall deponeras.

Organisation

Vad gäller organisationen för Miljömålen anser vi att de skall administreras av en fristående organisation. Vid sidan av Naturvårdsverket är det en lång rad myndigheter som har en central roll i miljömålsarbetet. Att inordna miljömålsarbetet i Naturvårdsverket kan uppfattas som att dessa myndigheter får en underordnad roll och att Naturvårdsverkets synpunkter skall dominera. Det kan inte vara lämpligt att ett verks prioriteringar skall styra miljömålsarbetet.

Dvs vi föreslår att Miljömålsrådet blir kvar eller ersätts av en liknade organisation. Vi anser att en enstaka representant från näringslivet i Miljömålsrådet är för lite. Vid Naturvårdsverkets konferens för ett år sedan betonades vikten av näringslivets medverkan i alla miljömålsfrågor. Och då måste näringslivet vara tillräckligt väl representerat för att kunna företräda dess varierande erfarenheter inom Miljömålsrådet.

Den branschorganisation som ligger oss närmast är Svensk Fjärrvärme. Vi föreslår att Svensk Fjärrvärme skall vara representerat i Miljömålsrådet.

Vi stödjer förslaget om en parlamentarisk beredning. Det är viktigt att miljöstyrningen har en stark politik förankring, inte minst för att kunna göra avvägningar mellan olika mål.

Stöd för användning av avfall som resurser.

En av de grundläggande frågorna i både miljöbalken och EU:s strategi för uthållig samhällsutveckling är hushållningsaspekterna innebärande återvinning och återanvändning av produkter och avfall. Sv EA saknar att Boverket, som har det formella ansvaret för detta område, inte har resurser för att följa upp detta på ett effektivt sätt för näringslivets restprodukter. I praktiken har denna fråga hamnat mellan stolarna utan egentlig huvudansvarig myndighet, vilket inte är tillfredställande.

Vi föreslår att Boverket eller annan myndighet som Sveriges Geotekniska Institut erhåller resurser för att ta ansvar för och bl.a. stödja forskning för miljövänlig användning av industriellt avfall och förorenad mark.

Svenska EnergiAskor AB

Harald Svensson
Ordf.